

Uloga obitelji u igri djece predškolske dobi

Marinović, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:367360>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-24**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Valentina Marinović

**ULOGA OBITELJI U IGRI DJECE PREDŠKOLSKE
DOBI**

Završni rad

Pula, 2016.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Valentina Marinović

**ULOGA OBITELJI U IGRI DJECE PREDŠKOLSKE
DOBI**

Završni rad

JMBAG: 0303038480, redovni student

Studijski smjer: Predškolski odgoj

Predmet: Obiteljska pedagogija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstvena grana: Obiteljska pedagogija

Mentorica: prof. dr. sc. Jurka Lepičnik Vodopivec

Pula, 2016.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Valentina Marinović, kandidatkinja za prvostupnicu predškolskog odgoja, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanjam na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši ičija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za neki drugi rad pri nekoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica: _____

U Puli, _____

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, Valentina Marinović dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Uloga obitelji u igri djece predškolske dobi koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

_____

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OBITELJ	2
2.1. VRSTE OBITELJI	3
2.2. PARTNERSTVO ODGOJITELJA I RODITELJA.....	8
2.3. STEREOTIPNI ODNOSI.....	11
3. ULOGA OBITELJI U IGRI S DJECOM	13
4. KARAKTERISTIKE DJEČJEG RAZVOJA U PREDŠKOLSKOJ DOBI	15
5. IGRA.....	17
6. KLASIFIKACIJA IGARA.....	19
6.1. FUNKCIONALNA IGRA.....	19
6.2. SIMBOLIČKE I STVARALAČKE IGRE	19
6.3. IGRE S PRAVILIMA	21
7. KLASIFIKACIJA IGARA PREMA GOLDBERGU	22
7.1. KOGNITIVNI RAZVOJ.....	22
7.1.1. Matematičke igre	23
7.1.2. Znanstvene igre.....	25
7.1.3. Društvene igre	27
7.2. MOTORIČKI RAZVOJ:	30
7.2.1. Igre za razvoj opće motorike	30
7.2.2. Igre za razvoj fine motorike	31
7.2.3. Igre za razvijanje usklađenosti prema središnjoj osi.....	31
7.3. DRUŠTVENI RAZVOJ:.....	31
7.3.1. Igre za razvoj društvenih vještina	32
7.3.2. Umjetničke igre.....	33
7.3.3. Glazbene igre	34

7.3.4. Dramske igre	35
7.4. JEZIČNI RAZVOJ.....	36
7.4.1 Igre čitanja.....	36
7.4.2. Igre pisanja.....	37
7.4.3. Igre slušanja.....	37
7.4.4. Igre govorenja	37
8. ZAKLJUČAK.....	39
9. LITERATURA	40

1. UVOD

U radu o ulozi obitelji u igri predškolske djece prikazat će se kakav utjecaj okolina, vršnjaci, a ponajviše obitelj, imaju na rast i razvoj djece. Također, ukoliko roditelji ne sudjeluju u igrama, pokazat će prednosti uključivanja djece s vršnjacima u iste. Nadalje, nije dovoljno samo pustiti dijete s loptom i prijateljem, mnogo je vrsta igara koje će se također spomenuti, a koje imaju pozitivna svojstva na psihološki, emocionalni, fizički, kognitivni razvoj, razvoj socijalizacije, kreativnosti i sl. U današnje vrijeme mnogo je različitih obitelji od kojih se svaka razlikuje po nekim sastavnicama, no dijete niti u jednoj od njih ne smije biti zapostavljeno. Poželjno je da se u razvoj djeteta uključi i odgajatelj koji može usmjeriti roditelje na pravi put k uspješnoj suradnji s vlastitom djecom. Osim odgajatelja valja spomenuti i roditelje roditelja, odnosno djedove i bake, koji također imaju neizostavno mjesto u djetetovu životu. Uz obiteljsku podršku dijete ne samo da spoznaje važnost međusobne suradnje u obitelji, nego ono postaje mjerodavno za prenošenje te suradnje dalje u vršnjačke odnose te kroz raznovrsne razvojne igre ono prenosi svoja znanja ostalim generacijama.

Što se tiče vrsta obitelji koje će biti spomenute, a koje se dijele na autoritarne, permisivne i demokratske, kakva god definicija bila, bitno je zadovoljiti djetetove potrebe. Bitno je poticati ih, ohrabrivati ih te sudjelovati što više u njihovu razvoju. Pojavom simbola kod djece spontano dolaze i simboličke igre koje su vezane upravo uz njihove najbliže. Dijete će oponašati svoju svakodnevicu igrajući se putovanja, trgovine, kuhara, čistačice i slično, odnosno upravo onoga s čime se najviše susreće ili onoga s čime je najbolje upoznato, primjerice zanimanja roditelja te poslova koje roditelji obavljaju kod kuće. Uključivanje obitelji u igru s djetetom (u svakodnevici) može postati veoma zabavan način provođenja vremena koji nesvjesno utječe na veoma važne komponente razvoja.

2. OBITELJ

Razni autori definiraju pojam obitelji na različite načine, no u suštini bit ostaje ista. Obitelj je „ideološki i simbolički konstrukt determiniran vrlo specifičnim emocionalnim odnosima koji u njemu vladaju pa je obitelj moguće shvaćati kao primarnu emocionalnu i socijalnu zajednicu roditelja i njihove biološke i/ili adoptirane djece koji zajedno obitavaju i na jedinstven način obnašaju svoje obiteljske funkcije“ (Ljubetić, 2007, 5).

Autori Rosić i Zloković (2003, 8) u svojoj knjizi *Modeli suradnje obitelji i škole* navode kako je obitelji primarna zadaća odgojiti svoju djecu prema etičkim i društvenim vrijednostima jer je obitelj etička, društvena i odgojna ljudska zajednica. Također navode kako obitelj nije pedagoška ustanova, nego obiteljska zajednica te da je bitan odnos „primanja“ i „davanja“ ljubavi, povjerenja, sigurnosti, razumijevanja i slično. Roditelji su ti koji djeci osiguravaju potrebnu sigurnost, skrb, pomoć i sve ostalo njima potrebno da koračaju kroz život. Za dijete je obitelj mjesto gdje se ono razvija i stvara vlastiti obiteljski identitet. Obitelj je najstarija ljudska institucija, promjenjiva je društvena zajednica, najvažnija škola života gdje se stječu znanje, umijeća i navike, a toplo roditeljsko ozračje je temelj za razvoj djetetove ličnosti. (Milanović, 1997, 7).

Autorica Maja Ljubetić ističe psihološku značajku obitelji Bettelheima (1988, 289) koja kaže kako „obitelj čine interakcije svih njenih članova, njihova osjećanja jednih za druge i način kako su oni integrirani u dnevni život“ (Ljubetić, 2007, 7). U knjizi, Ljubetić spominje kako se mnogi znanstvenici slažu oko teze da je osnovna briga obitelji čuvanje zdravlja članova, odgoj te roditeljsko usmjeravanje djece u obrazovanju. Uz to navodi izjavu Karpowitza (2001.) koji kaže da je „odgovornost i obveza obitelji osigurati uvjete za najveći mogući razvoj dječjih potencijala“ (Ljubetić, 2007, 11).

Nakon ovih „modernijih“ pogleda na obitelj spomenutih autora, postoji i starije razumijevanje pojma obitelji i to autorice Zrinke Erent-Sunko koja u svom znanstvenom članku o obitelji spominje kako *oikos* pod članovima podrazumijeva obitelj i robove te da je najsnažniji odnos veza muškarca i žene koja je društvu prihvatljiva, čak preporučljiva (Erent-Sunko, 2007).

Uz tradicionalne obitelji, u posljednje se vrijeme također pojavljuju i „patchwork obitelji“. Obitelj više ne čini kao prije samo otac, majka i dijete, nego su sada nastale obitelji s tvojom, mojom i našom djecom jer uloga samohranog roditelja više nije slučajnost. Razvedeni roditelji, koji rijetko ili često provode vrijeme s djecom, također čine obitelj kao i rijetko spominjani homoseksualni parovi koji su sve više zastupljeni (Juul, 2008).

2.1. VRSTE OBITELJI

U obiteljima postoje i određeni roditeljski odgojni stilovi, odnosno načini kojima se roditelji odnose prema djeci. Prema tome Milanović (1997.) navodi podjelu roditeljskih stilova tri autora (Clarke-Stewart, Paremuther i Friedman, 1988.) kao autoritarni, permisivni i demokratski.

- Autoritarni roditelji su strogi i zahtjevi, nisu usmjereni na dobrobit djece nego na kažnjavanje. U takvoj obitelji vlada nesklad između roditelja i djece. Takva djeca su povučena, tiha, bojažljiva, ovisna i neprijateljska te su podložna razvijanju osjećaja krivnje (Milanović, 1997). Veoma je bitno da dijete osjeti roditeljsku bezuvjetnu ljubav, prihvaćanje i podršku, a ona koja takvu podršku nemaju, ne znaju se nositi s kritikama društva te teže podnose vlastiti neuspjeh i teško ostvaruju potencijale (Buljan Flander, Karlović, 2004).
- Kod permisivnih roditelja vlada sloboda, ravnopravnost što znači da djeca imaju sva prava kao i odrasli te jako malo odgovornosti. Za razliku od autoritarnih roditelja koji djeci postavljaju mnogo granica te ih kažnjavaju za svaki krivi postupak, permisivni roditelji izbjegavaju djeci postavljati zahtjeve i granice.
- Što se tiče demokratskih roditelja, oni su veoma staloženi te „prava i obveze djece i roditelja vide kao komplementarne“. Oni razumiju svoje dijete, ohrabruju ga, uvažavaju njegovo mišljenje, naglasak je postavljen na suradnju, a ne sukob, prijateljski su nastrojeni, pouzdani itd. U usporedbi s autoritarnim i permisivnim roditeljima, demokratski roditelji svojoj djeci postavljaju razumne granice i pravila. Kako takva

obiteljska atmosfera obitava na toplim odnosima, djeca su kasnije samopouzdanija, uspješnija, samostalnija i sl. (Milanović, 1997).

S tim se slažu i spomenute autorice Buljan Flander i Karlović jer, kako obrazlažu, roditelji koji na pravovaljan način pozitivno motiviraju dijete, pomažu mu da se u budućnosti razvije u samopouzdanu i odgovornu odraslu osobu te da postane fleksibilna i kompetentna jedinka. Također, njegove neuspjehe ne kritiziraju, nego mu pomažu u prevladavanju istih, a uspjeh potkrepljuju. Ipak je zadaća roditelja da naposljetku odgoje zrele i stabilnu ličnost, a da bi uspjeli, dijete treba razviti pozitivnu sliku o sebi i prihvatiti sebe. Kako bi bili sigurni što njihova djeca mogu postići, trebali bi se detaljno informirati što ona mogu u određenoj dobi te na taj način im postavljati razne aktivnosti i zadatke koje mogu svladati. (Buljan Flander, Karlović, 2004).

Raboteg-Šarić, Sakoman i Brajša-Žganec su za znanstveni članak proveli istraživanje na temu Stilovi roditeljskoga odgoja, slobodno vrijeme i rizično ponašanje mladih. Naime, navode da se kombinacijom dviju dimenzija roditeljstva proizvodi četiri opća stila roditeljstva, a to su spomenuti autoritaran, permisivan, autoritativan i indiferentan. Oni na sličan, no malo drugačiji način, pojašnjavaju te pojmove.

- Kod autoritarnog stila roditelji su zahtjevni i visoko vrednuju disciplinu, no ne pokazuju mnogo potrebne topline i ljubavi.
- Permisivan stil je topao i prihvaćajući, ali nema nikakvih granica pri odgoju.
- Autoritativan stil je kombinacija prva dva i uključuje odgovorne i restriktivne roditelje uz puno ljubavi i topline.
- Indiferentni stil je odnos s malo ograničenja, malo pažnje i emocionalne podrške (Raboteg-Šarić, Sakoman, Brajša-Žganec, 2002).

U knjizi Integralna metoda u radu s predškolskom djecom i njihovim roditeljima stoji da se roditeljski odnos prema djeci očituje kroz tri različita stila odgoja, a to su demokratski, autoritativni te stihijski. Isto kao i kod navoda prethodnih autora, osim što je ovdje imenovan stihijski umjesto permisivni stil odgoja, no pojašnjenje je identično. Demokratski stil obilježava odobravanje, pomaganje, sugeriranje; autoritativni kontrolu, kažnjavanje, omalovažavanje; stihijski popuštanje, zanemarivanje i sl. Prema spomenutim autorima, a i brojnim drugim, prevelika strogost i zanemarivanje, odnosno odbijanje djeteta, kod njih izaziva agresivnost ili

povučenost, nesigurnost, a pretjerano maženje nezainteresiranost i nesamostalnost (Bašić, Koller-Trbović, Žižak, 2005).

Takve podjele oko stila odgoja djece također zagovaraju i autori Rosić i Zloković koji navode da je stereotip obitelji izmijenjen te da za to postoje brojni razlozi jer je došlo do izmjena pojedinih funkcija kod tradicionalnih i suvremenih obitelji. Do tih promjena je došlo zbog, kako kažu, brojnih povijesnih, socijalnih, kulturnih i ekonomskih promjena koje su se odrazile na funkcioniranje obitelji. U današnje vrijeme, kako navode, osim klasične strukture obitelji (gdje ulogu imaju otac, majka, djeca, djedovi i bake) primjećujemo i strukturu u kojoj sudjeluju i obitelji rastavljenih brakova – odnosno: binuklearne obitelji, izvanbračne veze ili naposljetku samohrane majke (Rosić, Zloković, 2003).

PRIKAZ SLIČNOSTI I RAZLIČITOSTI KOD MODERNIH I TRADICIONALNIH OBITELJI

STRUKTURA I NEKE TEMELJNE FUNKCIJE OBITELJI	„TRADICIONALNE OBITELJI“	„SUVREMENE OBITELJI“
➤ VELIČINA OBITELJI	VELIKE OBITELJI S VIŠE DJECE (četvero ili više djece)	MALE OBITELJI S MALIM BROJEM DJECE (jedno ili dvoje djece) OBITELJI BEZ DJECE PO VLASTITOJ ODLUCI
➤ STRUKTURA OBITELJI	OTAC – MAJKA / DJED – BAKA I DRUGI ČLANOVI RODBINE	OTAC – MAJKA SAMOHRANI RODITELJ (biološki ili nebiološki) RAZVEDENI RODITELJI BINUKLEARNE OBITELJI MAJKE I IZVANBRAČNA DJECA

➤ STIL ODGOJA DJECE U OBITELJI	AUTORITARNI	AUTORITATIVNI AUTORITARNI PERMISIVNI
➤ ODGOJNA FUNKCIJA	ODGOJ DJECE U OBITELJI	TENDENCIJA PREBACIVANJA ODGOJNE FUNKCIJE OBITELJI NA DRUGE OSOBE I INSTITUCIJE
➤ SOCIJALIZACIJA DJECE	U OBITELJI (nije univerzalno – npr. u Engleskoj i SAD-u su djecu posebno iz viših i srednjih staleža roditelji slali u internate ili koledže).	TENDENCIJA PREBACIVANJA SOCIJALIZACIJSKE FUNKCIJE IZVAN OBITELJI
➤ SLOBODNO VRIJEME	GOTOVO ISKLJUČIVO U OBITELJI	IZVAN OBITELJI
➤ BRIGA O EKONOMSKOJ SIGURNOSTI	OTAC – ZAPOSLEN MAJKA – KOD KUĆE	OTAC I MAJKA (NE)ZAPOSLENI POMOĆ MLAĐIM ČLANOVIMA OD STARIJIH ČLANOVA OBITELJI

(Rosić, V., Zloković, J., *Modeli suradnje obitelji i škole*, „Tempo“ Đakovo, Đakovo, 2003., str. 11)

Uz autorice Bašić i sur. koje su također istomišljenice triju podjela roditeljskih stilova odgoja, ističu i četiri kombinacije pozicija na dimenzijama stila odgoja koje utječu na različite oblike ponašanja. To su:

- topli i strogi roditelji – djeci će biti bitno mišljenje odraslih te će biti privrženi roditeljima.
- topli i permisivni roditelji – djeca su samopouzdana i socijalizirana, ali i umiljata i razmažena zbog ignoriranja i kršenja pravila.

- hladni i strogi roditelji – anksiozna, agresivna, nedruželjubiva, prkosna djeca koja svoje ponašanje mogu projicirati prema sebi ili okolini.
- hladni i permisivni roditelji – djeca koja su neprijateljski nastrojena, odbijaju postavljena pravila i krše ih te postoji velika mogućnost da budu delikventna.

Osim svih navedenih roditeljskih stilova odgajanja djece, problem postoji i kod roditelja koji su perfekcionista. Te činjenice iznose autorice Buljan Flander i Karlović u knjizi *Odgajam li dobro svoje dijete? Savjeti za roditelje*. Naime, takvi roditelji ne mogu tolerirati svoju nesavršenost, stoga to projiciraju na dijete na način da mu daju do znanja da nisu zadovoljni njime što uvelike šteti djetetu. Primjer kako takav način razmišljanja šteti djetetu jest da dolazi do pada samopoštovanja, dubokog osjećaja neuspjeha ili zadržavanja ljutnje. Pojašnjavaju kako se „pod perfekcionista“ ne misli na osobe koje drže do visokih standarda jer takve osobe zapravo visokim standardima mogu pomoći roditeljima da svojoj djeci omoguće dobar život. Perfekcionista ili postižu savršenstvo, ili su potpuni gubitnici. Nadalje, opisuju učestale situacije gdje očevi češće teže savršenstvu od majki. Svojoj djeci postavljaju previsoke kriterije za uspjeh, naročito u sportu i obrazovanju, što može dovesti do tragičnih posljedica pa djeca odustaju u „utrka“ jer osjećaju da neće ispuniti očeva očekivanja i da nikada neće pobijediti. Takav roditeljski stav djecu može dovesti do toga da postanu buntovna zbog odbacivanja samokažnjavajućeg perfekcionistačkog stava te mogu početi konzumirati alkohol i drogu, odbacivati školu i kretati se u lošem društvu. Sve to dovodi do prevelikog stresa koje dijete ne može izdržati (Buljan Flander, Karlović, 2004).

Način kako da se djeci pomogne smanjiti stres, autorice pojašnjavaju u prikazanoj tablici.

JEDNOSTAVNA RJEŠENJA ZA SMANJENJE STRESA

Godine	Znakovi stresa	Rješenje
0 – 1 godinu Čuli ste da igračke s velikim kontrastom stimuliraju pažnju dojenčeta pa pratite djetetovo gledanje s crno-bijelom igračkom.	Iako najprije zaintrigirana, beba postaje nemirna i počinje plakati.	Prestanite, a potom ga utješite. Dojenčad se lako previše stimulira pa se držite samo jedne aktivnosti. Obratite pažnju na znakove poput okretanja glave ili trljanja očiju.
1 – 2 godine Potičete dijete da plješće rukama, dodirne nos...	Najprije vas ignorira, a potom dobije napadaj bijesa.	Povucite se. Mala djeca trebaju osjećaj da rade stvari po svom. Pokušajte opet kasnije, ali ne zbunjujte ga s previše zahtjeva. Ili pričekajte da to učini spontano pa se uključite.
3 – 5 godina Vaš predškolac crta i želite mu pokazati kako da nacrtava krug i napiše svoje ime.	Dijete postane frustrirano i napušta stol kad mu krug ne izgleda kao vaš. Možda će početi izbjegavati crtanje.	Dopustite djetetu da vodi igru jer je sigurnije u sebe kada ima kontrolu. Budite iskreni i spontani u komunikaciji, komentarima poput „Sviđaju mi se boje koje si izabrala“.
6 – 9 godina Kako bi potakli dobre ocjene, nagrađujete ih Pokemon i Yu-gi-oh kartama.	Dijete plače: „Dobio sam lošu ocjenu!“ kada dobije 4. Postane neobično nervozno kada su testovi.	Kada pregledavate testove, naglasite da je trud važniji od ishoda. Također pohvalite izvanškolske uspjehe poput pomoći drugima. Ne dajte nagrade za ocjene, umjesto toga odvedite cijelu obitelj u kino radi svačijeg truda.

(Buljan Flander, G., Karlović, A., 2004. *Odgajam li dobro svoje dijete? Savjeti za roditelje*, Marko M., Zagreb, str. 125)

2.2. PARTNERSTVO ODGOJITELJA I RODITELJA

Partnerstvo je kada skupina od dvoje ili više sudionika zajednički radi pri postizanju istog cilja. Odnos je to u kojem su odgajatelji i roditelji jer imaju isti zajednički cilj; unaprjeđenje okruženja gdje će zajedno ostvarivati moralne, estetske, socijalne i odgojno-obrazovne potrebe djeteta (Kosić, 2009). Mirjana Milanović ističe

kako su temeljni uvjeti potrebni za potencijalno partnerstvo kompetentni odgajatelji, ali i kompetentni roditelji. Za partnerstvo je potrebno veliko povjerenje, tolerancija te otvorenost, no i objektivnost i sposobnost razmjene informacija. (Milanović, 1997).

Kada govorimo o djeci predškolske dobi, obitelj ima veliku ulogu jer u toj dobi oni preuzimaju društvene vrijednosti te ih se osposobljava za daljnji život. Osnovno djetetovo okruženje u kojem se nalazi tijekom razvoja je obitelj koja čini mikrosustav. Prvo mjesto među činiteljima socijalizacije zaslužuje zbog načina na koji prenosi socijalne vrijednosti u toj dječjoj dobi. Ukoliko se dijete zapostavi u razvojnom razdoblju, to se kasnije teško nadoknađuje. Imat će trajne posljedice u poteškoćama shvaćanja i usvajanja koje je moglo biti jednostavno da se pravovaljano reagiralo. Razmišljanja roditelja kako nisu dorasli odgovornostima koje im dolaze s djecom, dovode do uvažavanja uloge obitelji pri socijalizaciji i zbrinjavanju djece te zahtjeva za posebnim tretmanom. Pod tim se misli na obiteljsku suradnju s ustanovama, vrtićima (Bašić, Koller-Trbović, Žižak, 2005). Cilj suradnje je zadovoljiti potrebe djeteta, roditelja i odgajatelja, a pod tim se podrazumijeva zajednički rad, otvorena komunikacija te razmjena informacija (Vrgoč, 2005).

ČIMBENICI OTVORENOSTI ZA POTPORU I SURADNJU

<p>DOPUSTITI</p> <ul style="list-style-type: none"> • iskazivanje stava, mišljenja, osjećaja 	<ul style="list-style-type: none"> • u pojedinačnim odnosima • (informiranje, savjetovanje, dogovaranje) • u kontaktu sa skupinom • pisanim oblicima komunikacije (ankete, upitnici) • drugim vidovima komunikacije (telefonom)
<p>PRIDATI VAŽNOST</p> <ul style="list-style-type: none"> • iskazanom stavu, mišljenju, osjećaju • problemu, njegovoj promjenjivosti • sposobnostima za sučeljavanje s problemom i za njegovo rješavanje 	<ul style="list-style-type: none"> • usmjeravanjem pozornosti na ono što nam drugi poručuju • davanjem do znanja da smo čuli, vidjeli, pročitali, razumjeli • traženjem pojašnjenja ili drugih pojedinosti u svezi sa situacijom ili s osobom o kojoj se govori • davanjem informacija o tome kako smo doživjeli, percipirali ono što je sadržaj poruke i koje smo zaključke iz toga izveli

<p>DJELOVATI</p> <ul style="list-style-type: none"> • u odnosu na druge, na problem, na situaciju, na sebe 	<ul style="list-style-type: none"> • pružiti potporu, pomoći osobi ili skupini • tražiti pomoć za sebe ili druge • surađivati radi postizanja zajedničkog cilja • stvarati uvjete u kojima je problem moguće riješiti ili ostvariti cilj
---	--

(Milanović, M., 1994. *Pomozimo im rasti*, Ministarstvo prosvjete i športa RH, Zagreb, str. 24)

Suradnja odgajatelja s roditeljima počinje upisom djeteta u vrtić te već tada započinje razmjena informacija. Zatim se nastavlja odvijati svakodnevno. No, najvažniji oblik suradnje je individualni razgovor odgajatelja s roditeljem o funkcioniranju djeteta, razvoju i potrebama. Ostali oblici su roditeljski sastanci, razne kreativne radionice, uključivanje roditelja u rad s djecom i slično (<http://www.vrtic-bajka.zagreb.hr/>).

Rosić i Zloković također navode da se suradnja s roditeljima temelji na informiranju. Individualno informiranje je kada učitelj/odgajatelj komunicira s roditeljima (s jednim ili oba) te se tako ostvaruje međusobno informiranje o djetetu. Također su takvi razgovori prilika da roditelj upozna mogućnosti, zapažanja, ostvarivanja i zadovoljenja svog djeteta kao što je prethodno spomenuto iz vrtića Bajka. Najbitnija činjenica je da kroz razgovor s odgajateljima roditelj može saznati kako primijeniti određene postupke u obiteljskom okruženju (Rosić, Zloković, 2003).

U sudjelovanju u aktivnostima s djecom važno je znati razumjeti dijete. Osim govornog modaliteta komunikacije, bitno je znati koristiti se i ostalim modalitetima kojima dijete komunicira. To su primjerice glazbeni, verbalni, gestovni jezici koje Slunjski zajednički naziva medijima. Medij je materijal koji djetetu omogućava prijevod njegovog znanja i načina razmišljanja na drugu formu, dvodimenzionalnu, trodimenzionalnu. Kako djeca većinu vremena provode sa svojim odgajateljima, oni najbolje znaju ograničenja i mogućnosti svih medija koji djeci mogu osigurati, a kojim bi mogli pokazati fenomen koji dijete želi izraziti i kojim se ono bavi. Upravo zbog toga je važna suradnja roditelja s odgajateljima kako bi ih usmjerili na pravilan rad s djecom u njihovom razvoju (Slunjski, 2008). Vrlo pozitivna stvar u suradnji roditelja s odgajateljima je ta što mogu doći bilo kada u skupinu gdje njegovo dijete boravi. Ondje ne samo da mogu promatrati svoje dijete u druženju s drugima, nego i sami

mogu pristupiti aktivnostima kojima se njihovo dijete zabavlja, razgledati igračke i slično. Prema tome, roditelji zajedno sa svojom djecom mogu i izrađivati raznovrsne didaktičke igre te mu takav način suradnje može pomoći bolje razumjeti način učenja djeteta i biti primjer druženja s djetetom kod kuće (Slunjski, 2008).

Da je roditeljska uloga bitna u odgoju i obrazovanju pokazuje činjenica da je programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece otvorilo za obitelj nove mogućnosti i to na način da postaje aktivni sudionik u stvaranju programa. Kako bi se mogli ostvariti zadaci i ciljevi predškolskog odgoja koji utječu na normalan razvoj djeteta, dobra suradnja odgajatelja i obitelji teži približiti obiteljski odgoj institucijskom odgoju i obratno. (Rosić, Zloković, 2003).

Iz svega navedenog se može zaključiti da je obaveza profesionalnih ljudi u vrtiću, a i ostalim ustanovama, ponuditi i omogućiti što više mogućnosti za roditelje kako bi izabrali ono što drže da je najvažnije za njihovo dijete i za njih (Ljubetić, 2011).

2.3. STEREOTIPNI ODNOSI

Kako je obitelj društvena pojava tako se i na temelju toga može zaključiti da se ona mijenja s društvom u kojem postoji. Karakterizira ju udruženi rad roditelja i dijeljenje obaveza pa se stoga obitelj shvaća kao odgojnu zajednicu koja djeluje na razvoj ličnosti djeteta, razvoj njegove osobne kvalitete te kvaliteta koje omogućuju djetetu da se uspješno uključi u okolinu. Što se tiče stajališta odnosa među spolovima, obiteljski odgoj bi se trebao graditi na jednakopravnim odnosima među muškim i ženskim spolom. Ponajviše o roditeljima ovisi kakvo će gledište prevladavati kod dječaka i djevojčica što se tiče uloga vlastitih spolova. To se uči kroz sve faze čovjekova razvoja. Od samog početka dječaci se razlikuju od djevojčica na „osnovi kulturno određenih oznaka“ – duga/kratka kosa, plava/roza odjeća i sl. Stjecanjem iskustva grade se vlastiti stavovi prema vlastitoj ulozi spola i drugog spola. Ta iskustva se oblikuju i razvijaju na temelju poruka iz okoline, na temelju promatranja te identifikacijom s istospolnim roditeljem (Maleš, 1988).

Kao i spomenuti autori Milanović, Rosić i Zloković, Maleš također pridaje veliku pažnju stilovima odgoja i oblicima obitelji pa smatra da je suvremena jugoslavenska obitelj ona u koju su uključena oba roditelja u zajednički rad. Članovi takve obitelji su roditelji i djeca te postoji ravnopravno dijeljenje obaveza među njezinim članovima. Zbog raznih događanja sve više parova se odlučuje na mali broj djece, a također i velik dio njih se odlučuje na život bez djece.

Prije se smatralo da je ženi mjesto u kući i da joj je zadaća briga o djeci dok su muškarci bili ti koji su prehranjivali obitelj. Danas se to promijenilo pa i muškarac pomaže u obavljanju kućanskih poslova i odgoju djece.

3. ULOGA OBITELJI U IGRI S DJECOM

„U vašoj ste kući vi glavni učitelj.

Radit će to što vi radite, a ne ono što kažete.“

(Goldberg, 2003, 211.)

Zadatak roditelja je da osamostali dijete, no to je potrebno godinama postizati. Razvoj djetetova samostalnog funkcioniranja zahtijeva pozitivno ophođenje s njim, oblikovanje njegova ponašanja, objašnjavanje kako što da radi i ne pretjerano kritizirati. Igre predstavljene u klasifikaciji igara prema Goldbergu prikazuju način kako dijete naučiti raznim vještinama.

Kod kuće možete zatražiti od djeteta pomoć u kućanskim poslovima i pretvoriti to u zabavu. Također možete zatražiti da se što odgovornije odnosi prema svojim stvarima. Uz kućanske obaveze važnu ulogu ima i pravilna ishrana te mu je potrebno pojasniti važnost prehrambenih navika. Ukoliko dijete od malih nogu razvije naviku zdravog hranjenja, vodit će istu i u odrasloj dobi. Kao i sve ostale stvari u djetetovu životu, tako i tjelovježba ima važnu ulogu. Današnja djeca previše vremena provode pred televizorom ili računalom te sjedeći u učionicama, a ključni je koncept planirana aktivnost. Za aktivnost, odnosno tjelovježbu, veoma je važno da redovito vježbate zajedno s djetetom kod kuće, u dvorištu, u parku ili negdje drugdje. Nakon tjelovježbe je važan san. Redovan san pridonosi visokoj motivaciji i sposobnosti na usredotočenost na zadatke, a nedovoljno sna mentalnom isključivanju, ljutnji, agresiji, poremećaju pažnje (ADD) te hiperaktivnosti (ADHD) (Goldberg, 2003).

Prema istraživanju odnosa između majke i djeteta, oca i djeteta te općenito roditelja i djece, naglasak se stavlja upravo na dimenziju osjećajnosti jer predstavlja toplinu, pažnju i sl. Iako je svima poznato da je osjećajnost majke najutjecajnija tijekom djetinjstva, i očevi imaju nekakav utjecaj, iako se o odnosima i ponašanju očeva s djecom rijetko piše. Međutim, prema rezultatima istraživanja Clarke-Stewart i Parka proizlazi da je za odnos oca s djecom najvažnije njihovo ponašanje u igri s djecom (Bašić, Koller-Trbović, Žižak, 2005).

Koliko je važno vrijeme provedeno s djetetom, pokazuje činjenica da način na koji se ponašamo prema djetetu ima puno veći značaj u socijalnom ponašanju i prihvaćanju nego bilo koja druga aktivnost namijenjena za tu svrhu. (Slunjski, 2008). Iako svako dijete posjeduje 9 inteligencija (Gardnerovih 9), jače ili slabije razvijenih, potrebno je svakome omogućiti bogato okruženje u kojem će ono samostalno izabrati sadržaj koji mu najviše odgovara prema inteligenciji. Naravno, to je uvelike bitno jer kao što smo napomenuli, djetetovo okruženje mora biti raznovrsno, bogato i poticajno tako da mu omogući raznovrsne aktivnosti kako bi se susrelo s raznim načinima istraživanja i korištenjem raznovrsnih strategija rješavanja problema. U takvim uvjetima ima mogućnost, s obzirom na interese i razvojne razine, stupiti u različite sadržaje učenja i interakciju s odraslima. Nije slučajno da se u vrtićima prostorna okruženja gdje djeca provode najviše vremena uređuju kako bi što više bila nalik obiteljskom (Slunjski, 2008). Već je spomenuto kako roditelj u vrtiću može sa svojim djetetom izrađivati didaktičke igre te mu takav primjer može poslužiti za vrijeme provedeno kod kuće. Ipak, svaka igra u kojoj je sudjelovao roditelj, posebno ako je on sudjelovao u izradi materijala, djetetu je posebno važna. Naravno, to je samo jedna od mogućnosti povezivanja roditelja s djecom. Može poslužiti i vrtićka knjižnica gdje se roditelji na još jedan način mogu povezati sa svojom djecom i to posuđujući knjige i čitajući ih zajedno s njima (Slunjski, 2008).

Prema Goldbergu, individualizirani i fleksibilni program koji je osmislio namijenjen je zadovoljenju potreba svakog djeteta te se djeca mogu igrati u bilo koje doba dana. Tako se primjerice mogu ponavljati igre za razvijanje fine motorike tijekom kupanja djeteta poput izažimanja rublja. U dijelu klasifikacije igara prema Goldbergu su spomenute igre koje su povezane sa životom obitelji iz davnina, kada su članovi uže i šire rodbine djetetu pjevali pjesmice i čitali priče (Goldberg, 2003).

4. KARAKTERISTIKE DJEČJEG RAZVOJA U PREDŠKOLSKOJ DOBI

„Igra je značajna pojava u miljeu odrastanja.“

(Duran, 2001, 23)

Predškolska je dob vrijeme snažnog učenja gdje se razvijaju vještine i sposobnosti te su djetetova iskustva i njegove aktivnosti ključni za kognitivni razvoj. (Goldberg, 2003).

Osim u promjenama rasta i razvoja djeteta, mijenja se i razvoj motoričkih gibanja npr. puzanje, hodanje, trčanje, penjanje i tako dalje (Findak, 2007). Kod mlađih dobnih skupina djece u razdoblju od 3 do 4 godine, osnovna je karakteristika što su djeca ovladala osnovnim oblicima kretanja. Kod srednjih dobnih skupina od 4 do 5 godina, povećava se sposobnost kretanja jer je dijete brže, spretnije i preciznije. Za razliku od srednjih, djeca starije dobne skupine dobi od 5 do 6 godina imaju povećanu sposobnost kretanja te su snažniji, izdržljiviji i bolja im je prostorna orijentacija. Pojava o kojoj treba brinuti u radu s djecom je igra jer je ona njihova autonomna aktivnost pa i vježbanje doživljavaju kao takvu. (Findak, 2007).

Igra je temeljna pretpostavka pravilnog rasta i razvoja djetetova organizma. Igra je za dijete „život“ i ona izlazi iz njegove potrebe za kretanjem čije zadovoljenje ima za posljedicu povoljno emotivno stanje. Dijete tijekom igre pokazuje sve što zna i to ga veoma ispunjava. Upravo iz tog razloga igra ima i neprocjenjivu odgojnu vrijednost. Osim toga, vrijednost igre je još veća ukoliko u obzir uzmemo da pobuđuje pozitivne emocije, da se razvijaju funkcionalne i motoričke sposobnosti i da se pozitivno odražava na organizam. Za dijete predškolske dobi igra se može ispreplesti s radom te za njega rad postaje igra. Odlične su igre gdje sudjeluje više djece jer im takav način omogućava da se upoznaju sa spremnošću na suradnju, solidarnosti, poštivosti i sl. (Findak, 2007).

Didaktičke igre od djece zahtijevaju pamćenje sadržaja, veću koncentraciju, jače aktiviranje intelekta, veće samosvladavanje i slično (Duran, 1986). Djeca uče govoriti slušajući druge dok im čitaju i pričaju, a pisati i čitati u školi. Ukoliko u obitelji ne nauče izraziti sebe u prvih šest ili sedam godina, neće to uopće naučiti (Juul, 2008).

Govorno-ritmičke igre su namijenjene najmlađima, od rođenja do treće godine i imaju dvojaku zadaću: poticajne su za razvoj govora te su prva glazbena i ritmička stimulacija. Također služe za razvoj slušne i prostorne percepcije, izgovaranja, motoričkog i govornog izražavanja itd. (Herljević, 2004).

Logoritmičke pokretne igre su za djecu u dobi od tri do sedam godina i služi učvršćivanju govornih i motoričkih vještina. U takvim igrama djeca vježbaju točnost pokreta, brzinu reakcije, spretnost, koordiniranost itd. Takav izbor igara utječe na razvoj orijentacije, pamćenja, imaginacije, socijalizacije, razmišljanja i organizacije. Iskustva koje dijete doživljava prilikom sudjelovanja u takvim igrama su prva iskustva poraza i pobjede, pomaganja, čekanja na red i dr. (Herljević, 2004).

Komunikacija simboličkim pokretima čini lutku simbolom u igri. Lutke su često upotrebljavane u odgojno-obrazovnom radu jer tako potiču razne dječje sposobnosti. Također pomaže djetetu pri razvijanju društvenih vještina koje su neophodne za socijalno ja. Ono što je veoma bitno je da lutka djetetu pruža načine kako da preusmjeri emocije i izrazi osjećaje. Bilo koji osjećaj, ljubav ili ljutnju, dijete može izraziti preko lutke. Uz lutku doživljavaju situacije iz života koje još nisu doživjeli. Autorica Ivon navodi kako se stvaralaštvo sastoji od tri obilježja i to motivacijskog, intelektualnog i emocionalnog te ističe da je optimalan način kako ojačati imaginaciju i kreativnost upravo iskustvo igre (Ivon, 2010).

5. IGRA

Igra je neizostavna pojava u dječjem svijetu odrastanja. U nju se dijete aktivno uključuje i angažira svoje mogućnosti od samog rođenja (Duran, 2001).

Autorica Hicela Ivon u svojoj knjizi kaže: „Igra se u nekim obilježjima razlikuje od svih ostalih aktivnosti. Slobodna je, spontana, događa se bez ikakve vanjske nužnosti. Proizlazi iz unutrašnje potrebe, ima svoju logiku koja se razlikuje od vanjske realnosti.“ (Ivon, 2010, 13).

Dječja igra je sama po sebi spontana, njome se dijete samopotvrđuje, traži identitet, ima vlastite izvore motivacije, nema pritiska, započinje i završava slobodnom voljom djeteta, u njoj se manipulira, istražuje, otkriva, uključuje više sudionika, poistovjećuje s odraslima i slično (Ivon, 2010). Igra potiče kreativnost i upravo tu izjavu ističe Winnicott u knjizi Igra i stvarnost gdje pojašnjava kako su isključivo u igri djeca ili odrasli slobodni biti kreativni (Winnicott, 2004).

„Igra je nespecijalizirana, neizdiferencirana, vrlo složena, nejednoznačna, multifunkcionalna aktivnost .“ (Duran, 2001, 22). Tim riječima autorica Duran objašnjava pojam igre u jednom od opisa. Također pridaje veliku važnost Piagetu koji igru promatra kroz kognitivni razvoj. Igru treba razumijevati kao interdisciplinarnu znanost koja se povezuje ili susreće i s drugim disciplinama. Ona je postala predmet istraživanja psihologije, sociologije, povijesti, kulture i sl. Zanimljivo i veoma bitno, autorica Duran prilikom šireg razmatranja igre spominje socio-kulturno-povijesnu teoriju Vigotskog. Prema Vigotskom, konstruktivni, formativni čimbenici u razvoju psihičkih funkcija, ne samo poticanja razvoja, su interakcija i komunikacija djece i odraslih. To potvrđuje činjenicom empirijskih podataka gdje novorođenče selektivno reagira na podražaje ljudi (predverbalno komuniciranje, rane socijalne reakcije, emocionalno vezivanje). Od samog rođenja dijete je u kontaktu s okolinom i ljudima koji ga okružuju. Dijete se ne može razviti u normalno ljudsko biće ako je ono izolirano jer sve što je potrebno razvoju je upravo u socijalnoj okolini koja ga okružuje. Usvajanjem jezika, pisanog jezika, sustava znanstvenih pojmova koji pomažu djetetu kod pamćenja i mišljenja i sl., mijenja način funkcioniranja percepcije, pamćenja, mišljenja te je zbog razvoja tih mogućnosti dijete sposobno rješavati određene igre kojima se služi. Igra je najbolji poligon za isprobavanje svih

psihičkih procesa i ljudskih osobina jer igrovna situacija dozvoljava velik stupanj slobode djetetu da ono što se dogodilo u stvarnosti s odraslima ostvare spontano kroz igru. To autorica Duran uspoređuje s egocentričnim djetetovim govorom gdje je ono prijelazni stupanj od socijalnog govora k unutarnjem. Tako i za igru navodi da je prijelazni stupanj u interiorizaciji socijalnog odnosa. Zona djetetovog aktualnog razvoja se odražava u igri gdje je ona i područje zone sljedećeg razvoja za mnoge druge psihičke funkcije. Može se reći da dijete demonstrira u igri svoje kompetencije kao što su zona slobodnog kretanja, aktualnog razvoja i stvaralačke samostalnosti jer upravo u igri odrasli djeci daju najveću samostalnost. Dijete se okušava u različitim aktivnostima kojima nije doraslo jer je za igru karakteristično upravo to da se u njoj izostavlja cilj te je pogodna za eksperimentiranje, istraživanje, iskušavanje i sl. Djeca također prenose i razvijaju igre samostalno i samoinicijativno (Duran, 2001).

6. KLASIFIKACIJA IGARA

Igra kao multifunkcionalna aktivnost, verbalnom i neverbalnom komunikacijom stvara osjećaj uzbuđenja i napetosti (Stevanović, 2003).

Najveća i najčešća klasifikacija igara se razvrstava u tri kategorije, a to su:

- funkcionalne igre
- simboličke igre i
- igre s pravilima (Duran, 1995)

6.1. FUNKCIONALNA IGRA

Mirjana Duran navodi kako se dijete u funkcionalnoj igri razvija na nekoliko razvojnih područja i to motoričkog, osjetilnog i perceptivnog. Za razliku od igara s pravilima gdje ne postoji sloboda kreativnosti, kod funkcionalnih dijete može istraživati i okušati se u svojim sposobnostima i mogućnostima. Funkcionalna igra se javlja u periodu od 2. do 7. godine zajedno sa senzomotoričkom inteligencijom koja je, prema Piagetu, drugo razdoblje razvoja djeteta (Duran 1995). Piaget također ističe kako takva igra nastaje u dodiru djeteta s okolinom.

6.2. SIMBOLIČKE I STVARALAČKE IGRE

Simboličke su igre predmet istraživanja mnogobrojnih istraživača i psihologa. Prema autorici Šagud, postoje brojni istraživači koji daju različite prikaze simboličkih igara i teorija pa se tako ne mogu niti složiti oko naziva. U terminologiji ju tako nazivaju simbolička igra, imaginativna igra, igra mašte, igra uloga, igra dramatizacije i slično. Nadalje, autorica ističe kako se kod definiranja simboličke igre polazi od određenja igre npr. unutarnja motivacija, usmjerenost na proces, a ne rezultat igre, fleksibilnost, povezanost igre s dječjim emocijama i tako dalje. Spomenut je i najistaknutiji psiholog kognitivne teorije Piaget koji, unutar svog kognitivnog modela, naglašava da simbolička igra omogućuje djetetu da vlastiti ego stopi s vanjskim svijetom. Vigotski se slaže s Piagetom da je igra gdje se prikazuje stvarnost bitna za kognitivni razvoj, no uz to smatra da se ne pridaje dovoljno pažnje aspektima kao što

su motivacija i inicijativa. Pojedini autori naglašavaju igru kao bitnu za razvoj stvaralaštva, odnosno kao bitan medij koji omogućuje promjenu realnog i objektivnog, a dijete ga preobražava. (Šagud, 2002). Upravo zbog omogućavanja promjene realnog i objektivnog, autorica Arjana Miljak u svojoj knjizi Življenje djece u vrtiću, smatra da je simbolička igra prirodni oblik kako dijete uči i razumije svijet oko sebe (Miljak, 2009).

Simbolička igra se javlja oko 18. mjeseca zajedno s pojavom simboličke funkcije gdje Elkonin razlikuje igrovne predmetne radnje do 3 godine kao pretpostavku za igru uloga od 3 do 7 godina. Piaget smatra da se predočavanje javlja u dobi od 18. do 24. mjeseca. Također to objašnjava kao prijelaz iz senzomotoričkog razdoblja u sljedeće razdoblje gdje je dijete sposobno upotrijebiti jednu stvar za predočavanje neke druge stvari. Pojednostavljeno, za djecu koja upotrebljavaju simboličke funkcije štap više nije samo štap nego se pretvara u konja, hrpa pijeska ili blata u kolače i slično. Sve se to događa u socijalnom okruženju gdje je bitna odrasla osoba, roditelj, koji će poticati dijete na razvoj socijalizacije, mašte, kreativnosti, fine motorike, psihofizičkih funkcija i ostalog (Šagud, 2001). „Igra je socijalna pojava. Za pojavljivanje igre djetetu su potrebni odrasli.“ (Šagud, 2001, 149)

Autorica Šagud iznosi stav Zaporožeca (1978.) koji kaže da je nastanak simboličke igre vezan uz pojedine socijalne uvjete te isključuje mišljenje da se do njenog nastanka dolazi na osnovi sazrijevanja. Nadalje, autorica ističe istraživanje Wooda, McMahona i Cranstouna (1980.) koji su došli do spoznaje da se odgajatelji ne uključuju u dječju igru jer smatraju da je njihova uloga osiguravanje sredstava te da je ostalo na djeci. Misle kako bi u suprotnom kočili kreativnost i tako uzalud trošili vrijeme. Upravo ti autori, ističe Šagud, smatraju da je potrebna stimulacija odgajatelja u kreiranju igrovnog ponašanja. Sljedeće istraživanje Smitha i O'Conolly (1980.) je jako važno jer iznose činjenice kako nedovoljno poticajna okolina za dijete može negativno utjecati na simboličku igru; kako nezainteresiranost odraslih, nepostojanje zajedničkih igara, nepostojanje ohrabririvanja i poticanja ima izrazito negativne utjecaje na dječju igru (Šagud, 2002).

Prema Šagud u odgojno-obrazovnoj praksi postoje dvije uloge odgajatelja što se tiče poticanja simboličke igre, a to su direktivne gdje se određuju gotovo svi bitni elementi igre te nedirektivne gdje se neizravnim putem djeca potiču na igru.

Kod procjenjivanja simboličke igre, ona u sebi uključuje i radnju pa su osim radnje ostale komponente sredstva za igru, socijalni odnosi u grupi, iluzorni plan i pravila te su oni određeni ulogom i akcijom. Složenost simboličke igre se može analizirati na temelju uloga, radnji, supstituta i sl. ili prema stupnju izazova. Kada dijete prihvati određenu ulogu, ono tada simbolizira sebi tipične radnje koje su dio njegova posrednog ili neposrednog iskustva. Socijalni aspekt igre se odnosi na plan realnih odnosa u koje dijete stupa dok se igra, dijeljenje uloga, rješavanje sukoba, određivanje radnji itd. Da bi došlo do zajedničke igre djece, potrebna je i određena intelektualna i socijalna zrelost (Šagud, 2002).

Što se tiče stvaralaštva, ono je dječja imanentna težnja razvoja. Prirodni je djetetov interes za okolinom, njezinim otkrivanjem i istraživanjem. Autorica spominje mišljenje Katza (1994.) da većina djece u predškolskoj dobi na početku ima izraženo aktivno i živo mišljenje te spomenutu potrebu za istraživanjem i otkrivanjem. Važna je igra u razvoju djetetovih stvaralačkih potencijala. Na samome početku, odgajatelj, njegova interakcija s djecom, okolinski uvjeti, socioemocionalna klima i sl. imaju utjecaj na dječje stvaralačko ponašanje tijekom igre. Za razliku od nedovoljno poticajne sredine koja negativno utječe na pojavu pa i razvoj djetetovog potencijala, sudjelovanje odrasle osobe u djetetovim aktivnostima i igrama uvelike će pomoći razvoju njihove autonomnosti i njihovih kompetencija na području komunikacije, prihvaćanja i razvijanja intelektualne znatiželje i originalnosti. Da bismo razvili dječje stvaralačke sposobnosti, moramo im dati mogućnost slobodnog izražavanja i eksperimentiranja, mogućnost rješavanja problema, improviziranja, moramo ih poticati i ohrabrivati (Šagud, 2002).

6.3. IGRE S PRAVILIMA

Igre s pravilima su najpoznatiji tip igre kojima se služe djeca koja već pohađaju školu iz razloga što se one, prema Piagetu, kod djece pojavljuju tek nakon sedme godine. Kao što i sam naziv kaže, to su igre koje imaju pravila i ograničenja koja se moraju poštivati i bez kojih bi igre bile uzaludne te imaju natjecateljski duh. Takve su primjerice igre sa intelektualnom (šah) ili senzomotoričkom kombinacijom (utrke) (Duran, 1995.).

Igre s pravilima imaju dvije funkcije:

- socijalna integracija – podvrgavanje pravilima, približavanje članova u grupi, kontrola vlastitih želja.
- socijalna diferencijacija – individualizacija, udaljavanje članova u grupi. (Duran, 1995.)

Ovakav tip igre sadrži unaprijed određen cilj igre te nikad ne prestaje biti dio djetetovog života zbog silnog interesa i želje (Grgec-Petroci, Vranko, Rebac, 2009). Iako natjecateljski tip igre, on ne dozvoljava djetetu da pokaže i razvije svoju kreativnost, jer je cilj unaprijed predodređen (Duran 1995).

7. KLASIFIKACIJA IGARA PREMA GOLDBERGU

Prema Goldbergu, iz knjige Razvojne igre za predškolsko dijete, svaka igra ima svoj cilj te se može upotrijebiti s različitom djecom na način da svako dijete uživa u zadacima na drugačiji ili isti način. Što se tiče kategorija i tema igara, Sally Goldberg navodi da su za predškolsko dijete sva razvojna područja: jezične, motoričke, kognitivne i društvene, edukativne teme. Prema tome je u svojoj knjizi Razvojne igre za predškolsko dijete podijelio te kategorije na sljedeći način:

7.1. KOGNITIVNI RAZVOJ

„Kognitivni razvoj znači spoznavanje svijeta.“

(Goldberg, 2003, 3)

To se odvija prilikom doživljavanja okoline na razne načine i razumijevanja iskustava i to kroz pet osjetila. Što više osjetila, to bolji doživljaj. Kognitivni razvoj je učenje i za to su ključne aktivnosti i iskustva s rukama. Ovom području razvoja pripadaju:

- Matematičke igre
- Znanstvene igre

- Društvene igre

7.1.1. Matematičke igre

Priprema djeteta za svijet brojeva je veoma bitna. Djeci će život biti bogatiji ako ih što više pripremamo u tom području. Oni koji osnove matematike dobro razumiju znat će da brojevi predstavljaju veličinu, količinu i udaljenost. Ukoliko dijete to razumije, znači da posjeduje sposobnost opažanja veličine, shvaća da su brojevi stabilni, veći ili manji ili određene količine. Igre za ovo područje znanja su:

1. Pojam broja

Primjer.

DESET MALIH BROJEVA

Svrha je da dijete nauči pojam broja i konceptima od 1 do 10.

O igri: napraviti papirnate kartice s brojevima ili se poslužiti kompletom naljepnica u obliku npr. zvjezdica. Za dijete će biti potaknut osjećaj za pojam broja ukoliko se koristite jednostavnom pjesmicom s brojevima, zvjezdicama i sl.

Kako igrati: uvijek kada se pjeva tih deset malih brojeva potrebno je pokazati prema jednoj skupini i izbrojiti svaki predmet izgovarajući broj. Prije se služilo brojanje prstiju s tim da se prilikom svakog sljedećeg broja podizao prst.

2. Mjerenje

Primjer.

IZMJERI

Svrha je da dijete nauči osnove mjerenja.

O igri: pomoću ravnala prikazati djetetu da su razni predmeti različitih duljina. Tako će se upoznati s linearnim mjerenjima i steći sposobnosti kojom će se moći poslužiti pri rješavanju problemskih zadataka.

Kako igrati: pronalaziti ravne predmete u prostoriji i mjeriti ih. S vremenom uvoditi pojmove decimetra i metra.

3. Geometrija i pojam prostora

Primjer.

PREPOZNAVANJE OBLIKA

Svrha je naučiti dijete prepoznati osnovne likove.

O igri: svuda oko nas su krugovi, trokuti, pravokutnici, kvadrati. Pronalaženje tih oblika je temeljni uspjeh u geometriji.

Kako igrati: pronalaženje početi od jednostavnog lika, kruga. Tražiti primjere po kući npr. tanjuri, čaše, stolovi. Za kvadrate to su prozori, kutije itd.

4. Algebra

Primjer.

STVARANJE UZORAKA

Svrha je da dijete nauči prepoznavati i stvarati uzorke.

O igri: tražiti predmet za igru.

Kako igrati: potrebno je skupiti materijale da bi dijete stvorilo uzorak. Neki od primjera su papirići raznih boja i veličina, raznobojne čačkalice, kuglice. Početi stvarati najprije od jednostavnih uzoraka kako bi ih dijete ponavljalo. Zatim stvoriti novi koje će dijete nastaviti samo.

5. Analiza podataka i vjerojatnost

Primjer.

PREDVIĐANJE BROJEVA

Svrha je da se dijete nauči predviđati događanja koja će se vjerojatno, manje ili jednako vjerojatno desiti.

O igri: poslužiti se kockom.

Kako igrati: zajedno s djetetom predviđajte i zapisujte rezultate kao grafikone.

Npr. Broj jedan u usporedbi s nekim drugim brojem. Čega će biti manje, a čega više? I tako za svaki broj.

7.1.2. Znanstvene igre

Znanost je osnova cjelokupnog koncepta ukoliko je kognitivni razvoj spoznaja svijeta. Kada proučavamo prirodne znanosti tada imamo uvid u sve što nas okružuje. Potrebno je da djecu uvedemo u sadržaj znanosti, prirodnu materiju, energiju, svemir, biljni i životinjski svijet te tehnologiju jer će tijekom života postati svjesni svoje uloge o brizi o svijetu oko njih. Igre za ovo područje znanja su:

1. Znanstveni proces

Primjer.

ZNANSTVENA METODA

Svrha je naučiti dijete kako znanstvenim metodama rješavati problemske zadatke.

O igri: napraviti kartice raznih boja te na jednu napisati „1“ i riječ „promatranje“, na drugu „2“ i riječ „hipoteza“, treću „3“ riječ „eksperiment“ i četvrtu „4“ riječ „zaključak“. Nakon toga pred dijete staviti skupinu predmeta npr. kvačice za sušenje odjeće.

Kako igrati: poslagati kartice redom jednu do druge i početi od prve „promatranje“. Neka opisuje kvačice opisom jesu li tvrde, mekane, lagane, obojane. Kod sljedeće kartice „hipoteza“ smislite hipotezu npr. mogu li se zakvačiti, posložiti u red, raspoloviti. S karticom „eksperiment“ neka isproba svoje postavljene hipoteze tako da ih pokuša zakvačiti ili raspoloviti. Na kraju neka iznese zaključak nakon provedenog eksperimenta.

2. Materija

Primjer.

TONE ILI PLUTA

Svrha je da dijete stekne iskustva o svojstvima predmeta.

O igri: pošto se djeca vole igrati s vodom, može se učiniti igrom u kadi, lavoru, posudi i sl.

Kako igrati: skupiti predmete iz kuće i posložiti kraj kade. Naizmjenično birati predmete te prije stavljanja u vodu reći rečenicu: „Mislim da će plutati“, ili: „Mislim da neće plutati.“ Bez obzira na točan ili krivi iskaz, zabavno je. Neki od predmeta koji se mogu koristiti su: loptica, igračka (autić, kockica i sl.), sapun, slamka itd.

3. Energija, snaga i kretanje

Primjer.

KOTRLJANJE LOPTE

Svrha je naučiti dijete da lopta ubrzava svoje kotrljanje ukoliko se povećava nagib ravne površine.

O igri: svako dijete voli kotrljati loptu i bacati ju jer se lopta nikada ne giba istom brzinom niti jačinom.

Kako igrati: uzeti nekoliko knjiga od kojih je jedna duga i široka. Na početku postaviti dvije knjige jednu na drugu, a veliku postaviti kao rampu te naizmjenično kotrljati loptu niz tu rampu i s vremenom dodavati po jednu knjigu na hrpu kako bi vidjeli da se lopta kotrlja sve brže.

4. Zemlja i svemir

Primjer.

PRIRODNO I NEPRIRODNO

Svrha je da dijete nauči razlikovati prirodne i umjetne predmete.

O igri: igra u prirodi.

Kako igrati: otići u dvorište, park ili na neko drugo mjesto. Pronalaziti razne predmete poput kamena, drveta, trave gumene loptice, plastične igračke itd. Kada se izabere predmet potrebno je reći: " Pronašao sam .... to je iz prirode ", ili: " Pronašao sam .... to je od čovjeka." Pomagati djetetu što više.

5. Životinje i biljni svijet

Primjer.

BILJKE I ŽIVOTINJE

Svrha je da dijete nauči razlikovati živu od nežive prirode i to proširiti na biljke i životinje.

O igri: koristiti časopise u boji.

Kako igrati: početi od naslovnice i listati stranicu po stranicu. Na svakoj stranici potrebno je pronaći nešto živo te ukoliko nema, nastavite dok ne pronađete. Kada nešto pronađete, potrebno je reći: " Živo – i što je to (životinja), živo – biljka, živo – čovjek. "

6. Tehnologija

Primjer.

RAČUNALO

Svrha je da se dijete upozna s računalom.

O igri: računalo je stroj koji obrađuje informacije i posjeduje mogućnost slanja poruka.

Kako igrati: pronaći računalo te naučiti dijete slati, primiti i odgovarati na e-mail poruke uz vašu pomoć.

7.1.3. Društvene igre

Područje zanimljivije ljudima od svih ostalih područja. Zbog čega? Jer su tu prisutne društvene studije: psihologija, sociologija, povijest, trening socijalnih vještina i razvijanje karaktera. Svijest o sebi samom je temelj ovoga područja i usredotočuje se na ljubav. Majčina ljubav prema djetetu je čista i majka prenosi svoju ljubav na dijete. Da bi dijete nastavilo primiti takvu ljubav u prvih nekoliko godina života, a tih prvih par godina su prijeko potrebne za pripremu djeteta na život, društvo bi trebalo biti jednostavnije. No nije pa zbog raznih problema djeca ne dobivaju tu čistu ljubav i dobru skrb. Igre za ovo područje znanja su:

1. Psihologija

Primjer.

EDUKATIVNA IZLOŽBA

Svrha je da dijete nauči da je njegov rad cijenjen.

O igri: igra daje mogućnost izlaganja mnogobrojnih dječjih radova. Postalo je normalno da se dječji radovi vješaju na hladnjake ili na pregledna mjesta.

Kako igrati: objesiti na zid malu mrežicu ili uzicu te ju objesiti na zid u bilo kojem dijelu kuće. Najvažniji dio ove igre započinje kada se radovi izlože jer komentiranjem radova dijete osjeća da je vrijedno i sposobno.

2. Sociologija

Primjer.

OBITELJSKI KOLAŽ

Svrha je da dijete spozna da je važan član obitelji.

O igri: koristiti mapu za dokumente.

Kako igrati: na prednji dio mape napisati „Moja obitelj“ te s obje unutarnje strane nalijepiti obiteljske fotografije. Kada dijete upozna novu osobu unutar obitelji ili kada dobije kućnog ljubimca, ponuditi djetetu da njihove slike također stavi u kolaž.

3. Povijest

Primjer.

KADA SAM BILA U TVOJIM GODINAMA...

Svrha je da dijete vidi i spozna kako je bilo vama u njihovim godinama.

O igri: dijete će s oduševljenjem slušati, a vi ćete se zbližiti.

Kako igrati: udobno se smjestiti te ispričati zanimljivosti iz vašeg djetinjstva.

4. Međuljudski odnosi

Primjer.

IGRAJ I RECI

Svrha je naučiti dijete pjesmicu upoznavanja.

O igri: prvi redovi se tiču sudjelovanja, iduća četiri slušanja, a zadnji druženja.

„Zdravo, kako se zoveš?

Koliko ti je godina?

Vrlo se veselim.

Igrati se s tobom želim.

Slušaj riječi moje,

Daj odgovore svoje.

Što voliš jesti?

Što želiš piti?

Gdje želiš sjesti?

S kim voliš biti?

Kakve igre voliš?

Što obično govoriš?“

Kako igrati: postaviti pitanja i čekati odgovor. Kod trećeg retka pružiti ruku i reći dio: „Vrlo se veselim.“ Zadnji dio pjesmice je za razvijanje komunikacije.

5. Razvijanje karaktera

Primjer.

MOLIM I HVALA

Svrha je da se dijete nauči koristiti izrazima „molim“ i „hvala“.

O igri: ispravan način kako da dijete usvoji te riječi je da se one upućuju njemu.

Kako igrati: pripremiti hranu, piće, grickalice i sl. za sebe i dijete. Započeti tako da vi prvi zamolite dijete riječima: „Molim te, dodaj mi...“, te nakon što vam je dijete dalo željenu stvar odgovorite: „Hvala.“ Priupitajte dijete što ono želi i naučite ga da zamoli s: „Molim te, dodaj mi...“

7.2. MOTORIČKI RAZVOJ:

Motorički se razvoj odnosi na kretanje mišića. Mišićni se pokreti mogu podijeliti u dvije skupine; opća i fina motorika. Na razvoj opće motorike se odnosi podizanje glave i prsa dojenčeta dok je ono na trbuhu, a završava kada dijete uči voziti bicikl. Razvoj fine motorike se razvija postupno te se odnosi na spretnost kažiprsta i palca, kontrole zapešća i vještine manipuliranja prstima. Motorički razvoj ovisi o okruženju te su motoričke aktivnosti te koje pridonose učenju. Ovom području razvoja pripadaju:

- igre za razvoj opće motorike
- igre za razvoj fine motorike
- igre za razvijanje usklađenosti prema središnjoj osi tijela

Opća motorika:

- skakanje uvis, skakanje u daljinu, preskakivanje i poskakivanje
- penjanje po stepenicama bez držanja za ogradu
- učenje vožnje biciklom s dva kotača
- učenje klizanja
- učenje prekobacivanja, zvijezde i mosta

7.2.1. Igre za razvoj opće motorike

Primjer.

KRETANJE I PLESANJE UZ GLAZBU

Svrha je da se dijete nauči zabavljati i vježbati uz glazbu.

O igri: glazba je svuda prisutna.

Kako igrati: pronaći pjesmu s veselim ritmom i plesati.

7.2.2. Igre za razvoj fine motorike

Primjer.

ZAKOPČAVANJE GUMBA

Svrha je da dijete na zanimljiv način savlada precizni hvat.

O igri: može se koristiti svakakvi dijelovi odjeće gdje su prisutni veliki i mali gumbi kako bi dijete otkopčavalo i zakopčavalo.

Kako igrati: obučiti dijete u neki odjevni predmet te predložiti da zakopča gumb. Kasnije može pokušati sve zakopčati, a na kraju sve otkopčati. Pomoći prema potrebi.

7.2.3. Igre za razvijanje usklađenosti prema središnjoj osi

Primjer.

VJEŽBA ZA OČI

Svrha je dijete naučiti presijecati očima središnju os tijela.

O igri: odlična igra za bolje fokusiranje djece sa slabijim vidnim živcima.

Kako igrati: sjesti nasuprot djeteta i reći mu da vas gleda u lice. S njegove desne strane dignuti nekoliko prstiju i priupitati koliko ih je, no zahtijevati od djeteta da pomiče samo oči, a ne glavu. Zatim pokazati prste s lijeve strane.

7.3. DRUŠTVENI RAZVOJ:

„Društveni razvoj znači razvoj odnosa.“

(Goldberg, 2003, 101)

Obitelj je mjesto gdje se „vježbaju“ odnosi i svi takvi odnosi će odrediti kakva će osoba dijete postati. Najvažniji je pak odnos roditelja i djeteta jer započinju gradnju istoga od rođenja. Nakon određenog razdoblja primijetit ćete kako dijete sve više uživa u komunikaciji s drugima, kako se preusmjerava prema igri i kako se igra s obitelji i prijateljima. Ovom području razvoja pripadaju:

- igre za razvoj društvenih vještina
- umjetničke igre
- glazbene igre
- dramske igre

7.3.1. Igre za razvoj društvenih vještina

Alati za sporazumijevanje s drugima su upravo društvene vještine. Iako se misli da se te vještine uče uz drugu djecu, najučinkovitije je kada se djetetu izgradi samopouzdanje. Tek tada će dijete biti spremno na suradnju s drugima, a ukoliko ima nisko samopouzdanje, negativno će se odnositi prema drugima. Igre za ovo područje znanja su:

1. Poštovanje i priznanje

Primjer.

IGRA „MOLIM TE“

Svrha je da dijete nauči pokazivati poštovanje korištenjem riječi „molim te“, te istom primiti poštovanje.

O igri: može se igrati kod kuće i bilo gdje, gdje se nalazite s djetetom.

Kako igrati: izmjenjivati rečenice poput: „Molim te, daj mi žlicu.“, „Molim te, donesi mi knjigu.“ i slično.

2. Jedinostvenost

Primjer.

BAŠ MI JE SLIČNA

Svrha je da dijete razvije sliku o sebi.

O igri: koristiti časopis gdje su slike odraslih i djece.

Kako igrati: razgledavajući slike pronaći osobe koje su vam slične, koje vam nisu slične i koje vam malo sliče. Razgovarati o ljudima, te o karakteristikama ljudima s kojima imate nekih sličnosti.

3. Pogreške u ponašanju

Primjer.

ZAJEDNIČKO PROMIŠLJANJE

Svrha je da dijete nauči učiti iz vlastitih grešaka te da poboljša svoje ponašanje.

O igri: u ugodnoj atmosferi razgovarati o proteklom danu.

Kako igrati: zamoliti dijete da ispriča događaje o danu koji nije dobro protekao. Također zamoliti dijete da pojasni što se zapravo dogodilo i pomoći mu da promisli kako se mogao drugačije ponašati.

7.3.2. Umjetničke igre

Igre koje obuhvaćaju ovo područje znanja su grafičko slikanje, oblikovanje i modeliranje.

1. Grafika

Primjer.

IGRA BOJICAMA

Svrha je da dijete naučit lijepo crtati.

O igri: uživati stvarajući s flomasterima ili bojicama.

Kako igrati: presavinuti papir na 4 dijela i na svaki dio nacrtati nekakav simbol (točka, crta, broj, slova, krug i sl.) od svakog simbola napraviti crtež.

2. Oblikovanje

Primjer.

OBLIKOVANJE U KUHINJI

Svrha je naučiti dijete da stvara s plastelinom ili glinom.

O igri: pogodno za razvoj fine motorike.

Kako igrati: započeti s oblikovanjem i stvaranjem. Ukoliko je dijete zainteresirano, može se donijeti neki kuhinjski predmet npr. šalica i nastojati s djetetom kopirati predmet.

3. Trodimenzionalni modeli

Primjer.

MASKE

Svrha je naučiti dijete da izradi masku od jednostavnog materijala.

O igri: igra pretvaranja.

Kako igrati: koristiti papirnate ili kartonske tanjuriće te označiti na djetetovom licu oči, nos i usta. Zatim početi ukrašavati flomasterima, bojicama, ukrasnim vrpčama i sl. Kada završite, neka zabava počne.

7.3.3. Glazbene igre

Glazba prenosi osjećaje i veoma je važna kod razvoja komunikacije i samoizražavanja. Područja koja obuhvaćaju sljedeće igre su slušanje glazbe, ples, pjevanje te glazbeni instrumenti.

1. Slušanje glazbe

KLASIČNA GLAZBA PO IZBORU

Svrha je naučiti dijete prepoznati klasičnu skladbu.

Kako igrati: slušati klasičnu glazbu što češće te naglasiti djetetu glasne, nježne, brze i spore dijelove.

2. Pjevanje

PJEVANJE UZ GLAZBU

Svrha je da dijete pjeva uz glazbe s riječima.

Kako igrati: s djetetom gledati riječi pjesme i pjevajući pokazivati svaku otpjevanu riječ. Takav način poboljšava djetetove vještine čitanja i ispravan izgovor.

3. Ples

PLES

Svrha je da dijete nauči biti kreativno uz glazbu.

Kako igrati: izabrati veselu glazbu te naizmjenično plesati s djetetom te na kraju pokušati plesati u paru.

4. Glazbeni instrumenti

GLAZBALA KUĆNE IZRADE

Svrha je da dijete nauči samo izraditi instrumente te ih koristiti.

O igri: prijedlozi: kutijice punjene rižom ili kamenčićima kao šuškalice, bubnjevi s plastičnim kutijama i malim štapićima i sl.

Kako igrati: izraditi neke instrumente te pustiti glazbu. Uz nju svirati sa svim glazbalima.

7.3.4. Dramske igre

Veliku ulogu u području dramskih igara ima upravo gluma jer su tu uključene igre pretvaranja koje su za dijete pozornica života.

1. Kostimiranje

IZLAZAK

Svrha je da dijete nauči pretvarati se u ulogu odraslih.

Kako igrati: izvaditi staru odjeću i dati djetetu na raspolaganje. Zatim mu objasniti da preuzme glavnu ulogu. Objasniti da će ići u noćni izlazak i da ćete ga dočekati kada se vrati. Postavite pitanja kako bi se oslobodilo npr: „Kamo ideš? Tko ide s tobom?“

2. Područja dramske igre

U AMBULANTI

Svrha je da dijete nauči kako se kreativno igrati u igri vezanoj za zdravlje.

Kako igrati: sve pripremiti za igru (kostime, rekvizite krevete, dječje telefone, papire itd.) te započeti s igrom. Naizmjenično se igrati doktora i pacijenta. Dok ste doktor govorite djetetu što je bitno za zdravlje - tjelovježba, spavanje i zdrava hrana.

3. Priče, recitacije i pjesmice

ODGLUMITE KRATKU RECITACIJU

Svrha je da dijete nauči uz pomoć pjesmica dramske vještine.

Kako igrati: naizmjenično birati pjesmice i glumiti ih. Na primjer: „Trči zeka izdaleka“ i slično.

7.4. JEZIČNI RAZVOJ

Jezični razvoj i iskustva su najvažnija od svih jer najviše utječu na uspjeh djetetova školovanja. „Kada više razumijemo, možemo govoriti i čitati na višoj razini. Kada govorimo i čitamo na višoj razini, sposobni smo bolje razumjeti.“ (Goldberg, 2003., Razvojne igre za predškolsko dijete, Ostvarenje, Lekenik, str. 155.) To su vještine kojima se izgrađuje djetetov rječnik, razumijevanje i izražavanje.

7.4.1 Igre čitanja

1. Slova

KARTICE SA SLOVIMA

Svrha je da dijete nauči abecedu.

Kako igrati: napraviti male kartice i na njih obostrano napisati slova. Na vrh kartice probušiti rupicu i svezati malu špagicu kako bi se kartica mogla objesiti. Svako slovo staviti na predmet koji počinje tim početnim slovom (npr. V na vrata, K na knjigu itd.).

2. Riječi

IMENOVANJE

Svrha je da dijete nauči čitati riječi kojima dajemo imena predmetima.

Kako igrati: napraviti kartice s imenima predmeta iz djetetove spavaće sobe (npr: stol, svjetiljka, krevet, ormar itd.) . Tijekom igre naizmjenično uzimati karticu i stavljati je kraj odgovarajućeg predmeta. Drugačiji način je da su kartice već raspoređene po prostoriji, ali na krivim mjestima te je zadatak da ih se stavi na odgovarajuće mjesto jednu po jednu.

3. Rečenice

KRATKE UPUTE

Svrha je da dijete nauči čitati rečenice.

Kako igrati: na kartice napisati upute jednostavnim rečenicama od dvije riječi koje će dijete moći pročitati i izvršiti. Primjerice: „Zatvori vrata.“, „Pomakni knjigu.“, „Zaveži cipele.“

7.4.2. Igre pisanja

1. Pisanje

SLIJEDI TOČKE

Svrha je da dijete nauči pisati ravne crte.

Kako igrati: na obični papir napraviti uzorak točaka koje možete napraviti tako da ima nekakav redosljed ili nasumice. Pomozite djetetu koliko god je potrebno.

7.4.3. Igre slušanja

1. Auditivno razlikovanje

SAKRIJ ALARM

Svrha je da dijete razvije auditivno razlikovanje.

Kako igrati: sakrijte malu glazbenu kutiju ili glazbenu igračku i neka ju dijete pokuša pronaći slijedeći zvuk.

2. Auditivno pamćenje

PREPRIČAVANJE BAJKE

Svrha je da dijete razvije auditivno pamćenje.

Kako igrati: pročitajte djetetu bajku za koju smatrate da će moći prepričati, primjerice Crvenkapicu, Tri praščića, Snjeguljicu. Nakon što ju pročitate zatražite od djeteta da vam ju prepriča.

7.4.4. Igre govorenja

1. Receptivni jezik

ČITAJTE DJETETU KNJIGU

Svrha je da dijete razvije receptivni jezik.

Kako igrati: svrha je da dijete razumije sadržaj, stoga izaberite knjigu za koju smatrate da je djetetu zanimljiva i da ju razumije. Čitati dio po dio i istodobno objašnjavati značenje.

2. Dijalog

RAZGOVOR

Svrha je da dijete nauči vještinu samoizražavanja.

Kako igrati: započeti razgovor za vrijeme obroka ili kada ste sami negdje. Započeti ljubaznim rječnikom: „U slast.“. Nakon toga započnite razgovor i pratite kamo vodi.

3. Ekspresivni jezik

PJESME I PJESMICE

Svrha je da dijete razvije ekspresivni rječnik.

Kako igrati: recitiranje pjesmica djetetu podiže samopouzdanje, a između ostalog djeci je veoma zabavno. Stoga zajedno recitirajte pjesmice Iš'o medo u dućan, Pliva patka preko Save, Trči zeka iz daleka i brojne druge.

(Goldberg, 2003, 3)

8. ZAKLJUČAK

Cilj ovog rada je prikazati što igra znači djetetu u djetinjstvu, tijekom njegova razvoja te kakav utjecaj ima sudjelovanje obitelji u igri i koja im je uloga. Igra je za dijete spontana te se njome samopotvrđuje, izgrađuje vlastiti identitet i u njoj, uz više sudionika, istražuje, otkriva i ima mogućnost poistovjećivanja s odraslima. Ukoliko je dijete izolirano, ne postoji mogućnost razvijanja u normalnu ljudsku jedinku jer je za to potrebna socijalna okolina. Igra je najbolji način za isprobavanje ljudskih osobina i psihičkih procesa.

Obitelj je obiteljska zajednica pa je u skladu s tim bitno davati i primati ljubav, povjerenje i sigurnost. Da bi dijete samostalno funkcioniralo, prema njemu se treba odnositi pozitivno pa je zadatak roditelja osamostaliti dijete, a to traje godinama.

Da bi se djetetu omogućile raznovrsne aktivnosti kako bi ono istraživalo, potrebno je bogato, raznovrsno i poticajno okruženje. Tek u takvim uvjetima ono ima mogućnost pristupanja različitim sadržajima učenja i interakciji s odraslima. Goldberg je osmislio fleksibilan program koji je namijenio zadovoljenju djetetovih potreba u kojemu su igre za svako doba dana. Tako roditelji koji nemaju mnogo vremena, imaju priliku povezati se sa svojim djetetom, uočiti napredak i razlike u razvoju te mu pomoći u istom. Ipak, svaka igra u kojoj sudjeluje roditelj, za dijete je od posebne važnosti.

Igre koje su spomenute u ovom radu uvelike će pomoći u razvoju predčitačkih sposobnosti, socijalnih vještina, kreativnosti, opće i fine motorike, kognitivnog, tjelesnog, jezičnog i društvenog razvoja.

Osim uloge obitelji, navedeno je i partnerstvo odgajatelja i roditelja u kojemu je odgajatelj bitan čimbenik u razvoju djece. Odgajatelj je osoba koja polovicu vremena provodi s djetetom te upravo zbog toga ima važnu ulogu u njegovu razvoju. Cilj suradnje je da se zadovolje potrebe djeteta, a pod tim se podrazumijevaju razmjene informacija. Razmjenjivanjem informacija s odgajateljima, roditelj ima priliku bolje upoznati svoje dijete, odnosno njegova ostvarenja i mogućnosti, i obratno. Također, uz odgajatelje roditelj može saznati načine primjenjivanja postupaka u obiteljskom okruženju.

9. LITERATURA

1. Bašić, J., Koller-Trbović, N., Žižak, A. (2005.) *Integralna metoda u radu s predškolskom djecom i njihovim roditeljima*. Zagreb: Alinea.
2. Brooks, R., Goldstein, S. (2005.) *Otporna djeca: njegovanje djetetove snage, nade i optimizma*. Zagreb: Neretva.
3. Buljan Flander, G., Karlović, A. (2004.) *Odgajam li dobro svoje dijete: savjeti za roditelje*. Zagreb: Marko M.
4. Duran, M. (1995.) *Dijete i igra*. Jastrebarsko: Naklada slap.
5. Duran, M. (2001.) *Dijete i igra*. Jastrebarsko: Naklada slap.
6. Findak, V. (2007.) *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture u predškolskom odgoju*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Goldberg, S. (2003.) *Razvojne igre za predškolsko dijete: individualizirani program igre i učenja*. Lekenik: Ostvarenje.
8. Grgec-Petroci, V., Vranko, M., Rebac, J. (2009.) *Igra i dijete, dijete i igra*. Zagreb: Obiteljski centar grada Zagreba.
9. Hansen, K. A., Kaufmann, R. K., Walsh, K. B. (2001.) *Kurikulum za vrtiće: razvojno-primjereni program za djecu od 3 do 6 godina*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.
10. Herljević, I. (2004.) *Pjesme i igre za razvoj govora pravilnog izgovora, bogatog rječnika, dugog pamćenja i dječje zabave*. Lekenik: Ostvarenje.
11. Ivon, H. (2010.) *Dijete, odgojitelj i lutka: pedagoške mogućnosti lutke u odgoju i obrazovanju*. Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga.
12. Juul, J. (2008.) *Život u obitelji: najvažnije vrijednosti u zajedničkom životu i odgoju djece*. Zagreb: Naklada Pelago.

13. Kosić, A. (2009.) *Roditelji i nastavnici-partneri u unapređivanju odgojno-obrazovnog procesa u osnovnoj školi*. Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja.
14. Laniado, N. (2009.) *Ja se volim igrati s drugom djecom: (kako naučiti dijete da živi u sretnom okruženju)*. Rijeka: Studio TiM
15. Ljubetić, M. (2007.) *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.
16. Ljubetić, M. (2011.) *Partnerstvo obitelji, vrtića i škole: vježbe, zadatci, primjeri*. Zagreb: Školska knjiga.
17. Maleš, D. (1988.) *Obitelj i uloga spolova*. Zagreb: Školske novine.
18. Milanović, M. (1997.) *Pomozimo im rast: priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja*. Zagreb: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske.
19. Miljak, A. (2009.) *Življenje djece u vrtiću: novi pristup u shvaćanju, istraživanju i organiziranju odgojno-obrazovnog procesa u dječjim vrtićima*. Zagreb: SM naklada.
20. Mitrović, D. (1986.) *Predškolska pedagogija*. Sarajevo: Svjetlost.
21. Pujul i Pons, E., Gonzalez, I. L. (2004.) *Roditelji i djeca: kako zajedno?* Zagreb: Profil International.
22. Rosić, V., Zloković, J. (2003.) *Modeli suradnje obitelji i škole*. Đakovo: Tempo.
23. Slunjski, E. (2008.) *Dječji vrtić: zajednica koja uči: mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Zagreb: Spektar media; Nova Gradiška: Arca.
24. Stevanović, M. (2003.) *Predškolska pedagogija*. Rijeka: Andromeda.
25. Šagud, M. (2002.) *Odgajatelj u dječjoj igri*. Zagreb: Školske novine.
26. Vrgoč, H. (2005.) *Učenici, učitelji i roditelji zajedno na putu uspješnog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.
27. Winnicot, D. W. (2004.) *Igra i stvarnost*. Zagreb: Prosvjeta.

INTERNETSKI IZVORI:

1. Erent-Sunko, Z. (2007.) *Obitelj u demokratskoj Ateni – institucija i polis u malom.*

http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=20422.

Pristupljeno: 14.01.2016.

2. Raboteg Šarić, Z., Sakoman, S., Brajša-Žganec, A. (2002.) *Stilovi roditeljskog odgoja, slobodno vrijeme i rizično ponašanje mladih.*

http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=30831.

Pristupljeno: 24.02.2016.

3. <http://www.vrtic-bajka.zagreb.hr/>.

Pristupljeno: 22.03.2016.

SAŽETAK

U ovom radu je prikazana važnost igre i obitelji u igri djece predškolske dobi koja predstavlja prvi djetetov kontakt. Igra je za dijete najvažnija aktivnost u fazi odrastanja te uz nju izgrađuje identitet, poistovjećuje se s odraslima, istražuje i razvija se u svakom pogledu. Uz igru, ono uči komunicirati s drugima, kulturno se ophoditi, uči se razumijevanju i empatiji i razvija sve svoje kompetencije. Za sve to djetetu je potrebna pomoć obitelji koja mu mora biti primjer, podrška i prijatelj. Svaka aktivnost u kojoj sudjeluje roditelj za dijete puno znači. Ono što dijete nauči u obitelji i ono što razvije u djetinjstvu, ostavlja trag u odrasloj dobi. Cilj rada je prikazati važnost sudjelovanja obitelji u životu djeteta i kako igra utječe na razvoj jer sve što dijete nauči, uči kroz igru. Bitni čimbenici su svakako ljubav, povjerenje i sigurnost koje dijete mora osjetiti u obiteljskom okruženju kako bi pozitivno funkcioniralo.

Ključne riječi: igra, obitelj, predškolsko dijete, razvoj

SUMMARY

In this work, it is shown the importance of the play and a family in the play of the preschool children which represents the first child contact. Game is the most important activity in the phase of growing up and with it ,it builds identity, identifies with adults, explores and develops in every respect. With a play , it learns to communicate with others, behave culturally, learns understanding and having an empathy and develop all its competence. For all of that, a child needs help from its family who must be an example for him, a support and a friend. Each activity where parents participate means a lot to a child. What a child learns in a family and what it develops in a childhood, leaves a mark in an adult age. The aim of this work is to show the importance of participate family in children's life and show how the play affects on a development because everything that the child learns, learns through the play. Major factors are certainly love, safety and trust which child must feel in a family environment to function positive.

Key words: play, family,preschool children, development

